

Ярослав ЄДИНАК,
*аспірант кафедри права
та європейської інтеграції
ДРІДУ НАДУ при Президентіві України*

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МІСТОМ БЕЗ РАЙОННИХ У МІСТІ РАД (В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ)

На сьогодні в умовах децентралізації державної влади актуальним постає питання щодо організації управління районами міста без проміжного владного представлення (крім міст зі спеціальним статусом) через районний та мікрорайонний у місті рівні.

Аналіз управління районами у містах показує, що наразі продовжується пошук ефективної моделі керування містами з кількістю населення не менше 200 тис. та не більше 2 млн. осіб (крім міст зі спеціальним статусом). Метою такого пошуку є вдосконалення організації управління районами (мікрорайонами) у місті через створення єдиної структури підпорядкування органів місцевого самоврядування міста тим самим забезпечивши ефективність реалізації покладених на них функцій та завдань, а також раціональному використанні фінансових ресурсів міста.

Наразі в Україні залишається дві реальні форми управління містом без проміжного владного представлення (крім міст зі спеціальним статусом), а саме: через мікрорайони та райони у містах. В обох випадках такі районні поділи є своєрідними територіальними сегментами для зручності та оперативності управління частинами міста. Єдиною граничною нормою управління містом без районного у місті поділу є кількість населення міста до 400 тис. осіб. Вперше таку граничну норму було встановлено у 2012 р. та апробовано на прикладі м. Вінниця (372 тис. осіб). Згідно такого розрахунку в державі залишилося 11 міст, населення яких перевищує 400 тис. осіб, а саме: Київ (2 868 702 осіб), Харків (1 451 132 осіб), Одеса (1 017 022 осіб), Дніпропетровськ (993 094 осіб), Донецьк (949 825 осіб), Запоріжжя (766 268 осіб), Львів (729 038 осіб), Кривий Ріг (659 137 осіб), Миколаїв (494 922 осіб), Маріуполь (458 533 осіб), Луганськ (424 113 осіб).

Існування районів у великих містах (більше 400 тис. осіб), у першу чергу необхідне для органів державної влади та місцевого самоврядування з метою найбільш оптимального вирішення завдань та функцій, які визначені перед ними. У великих міста районний у місті поділ – представляє собою жорстку рівномірну прив'язку населення (від 150 тис. осіб і більше), суб'єктів господарювання усіх форм власності до меж дій районних представництв органів влади, а також здійснення з їх боку контрольних функцій на підлеглий території. Районний у місті поділ надає територіальним районним представництвам органів державної влади та місцевого самоврядування чітко дотримуватися власних меж у процесі здійснення визначених повноважень. Такі межі надають можливість рівномірно розподілити навантаження на органи

влади з боку одержувачів державних та місцевих послуг – населення міста, суб'єктів господарювання усіх форм власності, а також здійснювати контрольні функції за станом справ на підконтрольній території.

Мікрорайонний у місті поділ – представляє собою окремі житлові частини районів у місті, а саме: територія з комплексом житлових будинків та закладами культурно-побутового обслуговування населення [2]. При цьому кількість населення у різних мікрорайонах коливається від 30 до 50 тис. осіб. За таких умов управління територіями міста, органи державної влади та місцевого самоврядування створюють структури із прив'язкою до конкретних територій, а саме: вулиць, проспектів, провулків тощо із зазначенням їх граничних меж (наприклад, кінцевим будинком даної вулиці). У той же час для великих міст (більше 400 тис. осіб) управління містом на мікрорайонному рівні є неефективним. Це обумовлено повсякденною складністю збоку органів місцевої та державної влади проводити контроль за визначеною територією, регулюванням нерівномірної кількості населення та суб'єктів господарювання усіх форм власності.

Отже, враховуючи короткий аналіз управління містом через територіальний районний поділ можна дійти висновку, що організація ефективного управління містом через райони та мікрорайони у місті залежить виключно від кількості населення самого міста.

Слід зазначити, що з 01.01.2012 управління м. Вінниця відбувається на мікрорайонному рівні через територіальні відділення центру надання адміністративних послуг органів державної влади та місцевого самоврядування. На сьогодні таких центрів створено – 10, тобто органи державної та місцевої влади представлені у десяти мікрорайонах міста [3]. Також управління на мікрорайонному рівні відбувається у таких містах, а саме: м. Луцьк, м. Тернопіль, м. Івано-Франківськ, м. Рівне, м. Хмельницький тощо.

Варто звернути увагу, що в інших містах, де кількість населення є меншою або рівною вищевказаним містам є районний у місті поділ. Наразі в державі є лише одне місто (м. Черкаси) управління яким відбувається через районний у місті поділ без представлення районних у місті рад чи районних у місті адміністрацій [4]. При такій формі управління «райони у місті» є своєрідним територіальним сегментом з проміжним управлінням для спрощення координації керування містом. Тобто визначені органи державної влади та місцевого самоврядування представлені як територіальні районні представництва, які чітко дотримується власних меж у процесі здійснення визначених повноважень.

Крім того, райони у місті ніяким чином не виокремлюють територіальну громаду району. У такому випадку, місто виступає як цілісна адміністративно-територіальна одиниця (одна територіальна громада).

В рамках децентралізації державної влади на рівні територіальних громад міст така форма проміжного управління містами як територіальне районне (мікрорайонне) представництво міських служб відповідала б сучасним та перспективним вимогам управління великими містами із кількістю населення:

– мікрорайонний у місті рівень від 200 до 400 тис. осіб;

– районний у місті рівень від 400 тис. до 2 млн. осіб.

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зауважити, що на сьогодні переважають глибокі тенденції щодо апробації форм проміжного управління районами міста та містом в цілому через управління на районному та мікрорайонному у місті рівнях. Завдяки таким формам деконцентрації повноважень міської ради на рівні управління районами (мікрорайонами) у місті можна досягти поставленої мети зі створення єдиної структури підпорядкування органів місцевого самоврядування міста тим самим забезпечивши ефективність реалізації покладених на них функцій та завдань, а також раціональному використанні фінансових ресурсів міста, районів зокрема.

Список використаних джерел

1. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 р. №280/97-ВР. – Режим доступу: www.zakon3.rada.gov.ua.

2. Полевий В.М. Популярна художня енциклопедія: у 2 т./під ред. В.М. Полевого. – М.: Видавництво «Радянська енциклопедія», 1986. – Т. 2. - С. 940.

3. Офіційний сайт Вінницької міської ради. – Режим доступу: www.vmr.gov.ua.

4. Офіційний сайт Черкаської міської ради. – Режим доступу: www.map.ck.ua.